

Országos Múzeum- és Könyvtárbizottság tagja, a Függetlenségi Párt vezetőségi tagja, utóbb az Országos Magyar Párt intéző bizottságában tevékenykedett.

Merza Gyula 1943. december 15-én hunyt el Kolozsváron.

* * *

Ósi Kultúrák találkozása

Perzsa - hun - örmény kulturális napok Gyöngyösön 2006. január 10-24.

A gyöngyösi Mátra Múvelődési Központ adott helyet a január 10-én megnyílt, igen gazdag kiállításnak, amelyre az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület a több ezer éves örmény kincsekből állított össze kiállítási tablókat (Urartui Birodalom leletanyagából, ötvös, kerámia, ékszer), Ani tárgyi emlékeiből, ősi templomok, kolostorok fotóiból, XIII-XIV. századi kódexekből stb), valamint babákon keresztül mutatta be Örményország gazdag népművészetét. Külön tárlóban láthatták az Egyesület által kiadott könyveket, valamint a mások által megjelentetett, örményekről szóló kiadványait.

Igen gazdag perzsa és hun anyagot láthattak a látogatók. A közös kiállítás elegáns installációja is hozzájárult a nagy sikerhez.

Január 18-án az őstörténeti konferencián délelőtt előadások hangzottak el a magyar ősről, szkítákról, hunokról, pártusokról, majd délután a perzsákról, végül az örményekről. *Dr. Issekutz Sarolta* 55 perces ismeretterjesztő előadást tartott az örmény történelem és kultúra évezredeiről, az örmény nyelvről, írásbeliségről, vallásról, a hazai örménység erdélyi gyökereiről és kultúrájáról, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület tevékenységéről. A kiállítást és előadásokat többszáz diák nézte és hallgatta meg az érdeklődő felnőtteken kívül, amely miatt a konferenciatermet kinötte a hallgatóság, így az előadásokra a hatalmas színházteremben került sor, vetítéssel.

Az estét a *Kecskés Együttes* ismeretterjesztő archaikus zenei műsora zárta, *Kátainé Szilvay Ingrid* énekművész közreműködésével, aki többek között örményül egy dalt és az örmény Miatyánkot adta elő igen nagy sikerrel. A közönség több ráadást követelt ki magának szünni nem akaró tapsával. Szép és érdekes nap volt, amelyet csak fokozott a hun üstben készült finom hun ebéd.

M

* * *

Gergely Istvánné

Dr. Atzél Endre halálára

(1936-2005)

Dr. Atzél Endre, a mindnyájunk által szeretett és tisztelt Atzél Bandi, Bandi bácsi december 7-én, 68 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt. Neves történelmi családok sarjaként kora gyermekéveitől a menekülés, üldöztetés, kitelepítés, hátrányos megkülönböztetés jutott osztályrészéül, mégis, a kilátástalannak látszó körülmények ellenére, egész életében az emberi és erkölcsi helytállás volt számára a legfőbb parancs.

Tizenkilenc évesen, az 1956-os forradalomban való részvételéért, 14 év börtönbüntetést kapott, amelyből több, mint 6 évet a legszigorúbb fegyházakban ténylegesen letöltött. A volt elítéltek a megtörhetetlen, bátor, önfeláldozó társra emlékeznek.

A diktatúra időszakában végzett lélek-és embermentő tevékenysége sokak csodálatát vívta ki: a menekülő, üldözött határon túli magyarok, románok, kelet-németek bújtatása, elszállásolása, esetenként külföldre csempészése, elesett öregek megsegítése, ápolása, és még sorolhatnánk. Tette mindezt egy Trabant nyergéből, biztos állás nélkül, elismerést, viszonzást nem várva.

A változás utáni időszak szerves folytatása a korábbi életútnak. A *Fráter Julianus Alapítvány* Kuratóriumának elnök emeritusa, a *Máltai Lovagrend* tagja, szoros együttműködésben dolgozott a *Johannita Lovagrend*, a *Transcar*, a *Pro Professione Alapítvány*, a *Segítő Jobb Alapítvány*, több egyházi és számos külföldi jótékony szervezet tisztségviselőivel, egységeivel. Fontos összekötő kapocs volt a támogatottak és támogatók között, terepismerete és térségbeli kapcsolatrendszere garanciát jelentett az adományok gyors és biztos célba-juttatására.

Mindig a legelesettebbek, a legrászorulóbbak, a legelhagyottabbak voltak azok, akiket felkarolt: betegek, öregek, mozgássérültek, árvízkárosultak. Szállított sok ezer tonna élelmet, gyógyszert, ruhát, orvosi műszert, könyvet, főleg Moldovába, Erdélybe és Kárpátaljára. Éjt nappallá téve róttá az utakat, vitte-hozta a Kárpát-medencei mozgássérülteket, szervezte magyarországi és külföldi nyaraltatásukat, Lourdes-i zarándokútjaikat. Szerepe volt az erdélyi szórványkollégiumok létrehozásában, iskolai könyvtárak, bentlakások felszerelésében.

Nemzetünk legelhagyottabb, legkiszolgáltatottabb töredékének, a csángóságnak megsegítése volt szíve számára a legfontosabb. 1992-ben döntő módon ő szervezte meg az ezer moldovai csángó magyarországi zarándokútját, hogy a pápalátogatáskor felmutathassák sajátos gondjaikat. Alapítványán keresztül megszámolhatatlanul sok út, szállítmány, nyaraltatás, jótékony célú hangverseny, gyermekek taníttatása, ösztöndíjak, technikai felszerelések külföldi forrásból való előteremtése szolgálta az ügyet. Lakása, ideje és ereje korlátlanul kedves csángóinak rendelkezésére állt.

A sok tízezer kilométer út, mint erős kötél, próbálta egybefogni a szétszakított nemzet részeit. Legendák övezték már életében. Ahogyan XX. századi paripáját, az autót ugratta, egyszemélyben volt középkori várúr és mindenre elszánt szegénylegény. Talán csak most értjük meg, miért halmozta a feladatokat, miért volt a nagy sietség, a túl nagy sebesség: rövidre szabott életében mindent el akart végezni, amit nemessége, áldozatkészsége és ügyszeretete belső parancsként reá rótt.

Igazi Nagyúr és igazi Szolgáló volt. Nyugodjék békében.

(Megjelent a Szabadság, 2005. december 17-i számában)

Szerk.megjegyzés: Az EÖGYKE évek óta támogatja a Fráter Julianus Alapítvány nemes célkitűzéseit.

* * *

Olvasói levelek

Bálintné Kovács Júlia úrnőnek

Kedves Júlia!

Kézdivásárhely, 2004. január 12.

Az új évet, másokhoz hasonlóan, én is azzal kezdtem, hogy szánba vettem mulasztásaimat és anélkül, hogy az elkövetkezőkre nagy elhatározásokat tennék, vagy tehetnék, hiszen az idő múlásával megfogytak az energia és az egészség, megpróbálom felmérni, mi az, amit még feltétlenül el kellene, illetve el szeretnék végezni, és mi az, amit másokra kell bíznom...

Júliától mindenek előtt a hosszas hallgatásomért szeretnék elnézést kérni.

Köszönöm, hogy rendszeresen megküldte az Erdélyi Gyökerek című füzeteket. Őszinte tisztelettel olvastam az azokban közölt írásokat, számos információval gazdagodtam ezek által. Arra készítették, hogy a korábbi helytörténeti kutatási terveimben a kézdivásárhelyi örményeknek a város gazdasági, társadalmi, egyházi életében betöltött szerepével behatóbban foglalkozzak. Be kell vallanom, sok más elfoglaltság mellett ezen a téren is csak töredék, amit felmutathatok.

2003. szeptemberétől, 51 évi szolgálati idő után már nem vagyok múzeumi alkalmazott, tehát nyugdíjasként magam dönthetem el, mivel foglalkozom, bár ez csak a szabadság látszatát keltheti, hiszen adóságokat kell törlesztenem elsősorban. Közben keresem azokat a fiatalokat, akik felvállalják a további teendőket, amelyek már nem telnek ki az én időmből.

Amikor az Erdélyi Örmény Gyökerek 2003. január-februári számaiban olvastam *Bakk Dávid Tímea*, általam is jól ismert kézdivásárhelyiekkel készült interjút, nagyon örültem, hogy végre van, illetve lesz egy fiatal, aki érzelmileg is kötődve a témához, hiszen részben örmény családból származik, felvállalja az igényesebb kutatómunkát is. Gratuláltam neki és biztattam a folytatásra. *Dávid Imre*, a nagyapja kollegám volt, Tímea szüleit pedig tanítottam, több mint harminc esztendővel ezelőtt, amikor középiskolai tanárként dolgoztam. Ugyancsak tanítványom volt *Roth András Lajos* történész, aki muzeológusként dolgozik Székelyudvarhelyen a dokumentációs könyvtárban. Egyelőre határozott, pozitív visszajelzéseket nem kaptam.

Egy kezdő fiattól elfogadható az érdeklődést felkeltő, csupán a visszaemlékezésekre alapozó, tehát interjú alapján rögzített ismertető. Történésztől már elvárható az alaposabb levéltári kutatómunka. A város levéltári anyaga pedig Sepsiszentgyörgyön van. A kézdivásárhelyi múzeumban főleg céhek kiváltság-